

quest. 2. versiculo tamen de, Crescentius decis. 1. de privilegij. Caesar de Grallis decis. 1. & 6. & decis. 2. num. 3. 4. & 5. cum allegatis per eum
 87 eadem iii. de privilegij. dictionem autem (quoquo modo) includere ea, quæ aliàs non comprehenderentur, affirmat Decius *cons. 373. num. 5.* per textum in *cap. ad nostram.* vbi gl. de probationibus. verbo, quoquo modo fecit. l. penultim. de testam. mili. l. his solis de conditione indebiti. *cap. si perfodiens, de homicidio.* & idem Decius latè in *d. c. ad nostram.*

88 Nunc & alia inest intricata tollenda difficultas, quifnam iudicium, quibus diuersa rescripta Romana è Curia emanata, super causa appellationis, per vtramque partem in eadem causa, ab eadem sententia, vel à diuersis interposita, seque inuicem inhihentium, violentiam facere dicatur, appellationi à tali inhibitione interposita non deferens, (de materia hac in genere huius questionis videndi sunt scribentes in *c. vt debitus honor. de appellationibus.* & in *cap. 1. de rescriptis.* & in *cap. pastoralis eodem titulo.* & alibi passim.)

89 Ad eius tamen veram cognitionem notandum esse moneo, vni tantum ipsorum iurisdictionem in totum, & in solidum pertinere, eumque tantum de causa cogniturum, vt notatur ab omnibus in *d. cap. vt debitus & d. c. 1. & c. pastoralis,* ipsum igitur, qui iurisdictione caret, eo quod suo rescripto vt non potest, quia alterum præualeat, inhi-
 90 bere nullo modo potest, cum deficiat anima inhibitionis, iurisdictione, iuxta ea quæ latè per Lancelotum de attempta. 2. p. cap. 20. in præfatione. *quest. 1. à num. 22.* Gaspar Guill. in *Rota decis. 219. part. 3. Marta in compilat. decis. tomo 1. titulo de inhibiti. cap. 7. & c. 8.* & post alios Cardi. Tusc. *pract. conclu. tomo 4. litera 1, conclus. 141. num. 6.* Alexand. *cons. 60. lib. 7.* eiusque inhibitiō nulla sit ex huiusmodi iurisdictionis defectu, & eodem Lanceloto, & his, quæ suprà hoc c. dixi, succedit, cum appellatio legitima sit, quam iustificat nul-

91 litas, vt vim faciat manifestam, instando pro actus nulli executione, ideo deferendum declaratur. Econtrario autem, cum apud alium iudicem tota remaneat iurisdictione, ac totius causæ in solidum cognitio, nulli sit iniuria, nec violentia, ea vrendo, & canonicè inhihentio, iuxta regulam, *qui iure suo, de regulis iur. in 6.* quare huic iudici causam remittendam, vt ad vltiora procedat, in Senatu declarabitur, pariter & vim non facere appellationi ab eo, cuiusque inhihentia interposita non deferente, cum à iusta, & canonica inhibitione, tanquam ab interlocutoria mera non appellare, probaui sursum à principio huius capituli.

Quomodo autem cognoscetur, quis iudicum habeat iurisdictionem, qualèque horum duorum rescriptorum præualeat, an fortè temporis anterioritati sit standum? Et breuius resoluere: quod ad hoc vt secundum rescriptum etiam de priori non faciens mentionem, ei præualeat. Tria simul circa ipsum concurrere debent necessariò: prior, scilicet; præsentatio coram suo iudice, prior citatio eius virtute emanata, & prior citati exceptio; nempe; quando citatus virtute secundi rescripti excipit de suo rescripto, allegando aliud se habere, & hoc anteaquam illud suo iudici præsentaret, quia his tribus requisitis, simul concurrentibus in secundo rescripto, ipsum præualebit, iuxta *c. vt debitus honor. de appellat.* eiusque communem intelligendi modum, communemque conclusionem quam sequuntur ibi Abb. Panor. Perusinus, Prepositus, & Decius, & hos Martinus Nauarr. in *præfatione cap. cum contingat 13. causa multa. in princ.* quam etiam probant Panor. Immola, Felin. Deci. & Ripa in *cap. 1. de rescriptis.* & an etiam vera sit, quando rescriptum primum præsentatum erat generale, secundum verò præsentatum speciale, vide eundem Nauarr. *ibi,* vbi etiam de aliis dubiis videbis.

Supradicta resolutio à nobis tradita, vt ille iudex vim faciet, cui iurisdictione non comperit, eiusque rescriptum reuocatum, non solum verissima est, quando iam determinatum sit, quale eorum debeat præualeare, quod ita fieri solet, vt si sunt diuersi iudices impetrati, & primi declarauerunt, ad se spectare iurisdictionem secundi etiam idem fecere, vel quia primum rescriptum reuocatum est per secundum, vel alia causa, siue dubium sit in facto, siue in iure, poterunt simul, & semel cognoscere, an sua sit iurisdictione, si neuter eorum alteri vult, hanc competentiam terminandam cedere; si autem ita simul cognoscentes discordant, eligendi sunt arbitri, vt hoc faciat, text. in *cap. pastoralis de rescriptis.* per quem ita tenent Innocent. Antonius de Butrio, Abb. Felin. & Decius in *eodem cap. pastoralis.* quos etiam sequitur Marta de *iurisdictione 2. part. cap. 4. num. 13.* & 14. cum generale sit, vt quilibet iudex possit cognoscere an sua sit iurisdictione, vt de delegato probatur in *l. præscriptioe C. si contra ius vel utilitatem publicam,* vbi Bart. & est casus in *cap. super literis de rescriptis in fi. & d. c. pastoralis,* vbi Innocent. & in *cap. ex parte.* vbi Abb. in 3. nota. *eodem titulo.* de quo & aliis cæteris iudicibus Marta videndus loco proxime relato à prin. Sed etiam procedit adhuc præfata resolutio, quando nondum ita determinatum sit, quia ex rescripto-
 96 rorum

ptorum, & processus inspectione satis notoriè apparebit in Curia, cuius iurisdictione sit, qui nam ea careat, vt articulus violentiæ, & detegi, & determinari, queat, quale sit anterior rescriptum, quale prius præsentatum, quale prius exceptum, quale generale, quale verò speciale, & quale alterius mentionem faciens.

97 Vltimo loco se offert, ad quam curiam recurrendum sit pro tollenda violentia, quando isti iudices se ad inuicem inhihentes degunt in diuersis districtibus, in quibus singula tribunalia suprema resident. Et ne lectoris animum suspendam, breuius resoluo, vt ad hanc questionem trahamus omnes doctrinas, & distinctiones, quas in hoc capite in alio simili proposito adduxi, illud præ oculis habendo, vt inspicatur à cuius iudicis solo facto, & grauamine appellatur. Nam ad curiam tunc, sub cuius districtu ipse iudex deget, recurrendum est, pro violentia tollenda; si autem vtraque pars appellat à cuiuslibet iudicis inhibitione, quia tunc hic articulus effectus est vnum continens, quelibet curia adiri potest, pro vtriusque iudicis violentia cognoscenda, ne contentiæ causæ diuidantur, iuxta ea, quæ latè sursum probaui, & sic de singulis.

Cæteras autem difficultates, quæ circa inhibitiones accidunt, cognitio & visis principiis & doctrinis hoc in capite adscriptis, facillimè per te solum vincere potes. vide circa hanc difficultatem mirabiles doctrinas, quas adduximus infra 4. part. cap. 4. ante fin. versiculo vltimò pro necessario complemento à num. 4. 1. & vide suprà c. 2. §. 4. ad finem. l. p. a. n. 10.

CAPVT XI.

A sententia reddendæ rationis contra administratorem rei piæ, vel profanæ latæ, appellationi emissa non deferens, an vim faciat.

S V M M A R I V M.

Trident. sess. 22. de reform. c. 9. circa reddendam rationem singulis annis per administratores Ecclesie etiam laicos. n. 1.

Ad rationem reddendam si ex fundatione, aut consuetudine aliqui sint deputati rei piæ, Ordinarius etiam adhibetur. n. 2.

Ratio reddenda Ordinario administrationis rei piæ etiam si in fundatione prohibeatur expressè. n. 3.

Rationis reddenda sententia contra administratorem merè interlocutoria est. n. 4.

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

Rationis reddenda à sententia contra administratorem rei vel loci piæ appellationi non esse deferendum, omnes conueniunt. n. 5.

Rationis reddenda à sententia contra administratorem rei profanæ, appellationi non deferens, vim faciat. n. 6.

Ratio reddenda coram proprio Episcopo, nec antea ad metropolitanum permittitur reddere. num. 7.

A causa pia sententia an appellatio admittatur. n. 8. & n. 2. 5.

Appellationis prohibitio ex natura causæ, vt in alimentis, &c. est privilegium: quando verò ex odio, vt in contumace, confesso, &c. est pena. n. 9.

Rationem non reddentes debito tempore odio lex habet. n. 10.

Omissum ab statuto habetur pro omisso, maxime in dispositionibus strictis. n. 11.

Rationis reddenda à sententia contra administratorem rei profanæ, appellationi non esse deferendum, verius defenditur. à n. 12.

Rationem suæ administrationis iure diuino reddere, administrator tenetur. n. 13.

Rationem administrationis reddere obnoxius est omnis administrator siue necessarius, siue voluntarius, siue à iure, siue à iudice, vel homine constitutus, & etiam siue mandato. n. 14.

Rationem reddere tenetur etiam summus Pontifex, si sit administrator. n. 15.

A sententia lata in obseruantia iuris ita disponens, appellationi non deferitur. n. 16.

Appellari nequit, ne fiat, quod de iure fieri debet. num. 17.

Appellari nequit à iuris dispositione. n. 18.

Rationis reddenda à sententia appellatio friuola est, quia nullum iuris effectum sortiri potest. num. 19.

Rationis reddenda sententia est merè interlocutoria, aliam expectans post se calculationibus peractis, & de praxi. n. 20.

Ex calculatione & computatione rationis administrator creditor potest apparere, interim autem nullus debitor indicatur. n. 21.

Rationis reddenda sententia vtrique parti & communis & fauorabilis est. n. 22.

Auth. de sanctis. Episcop. §. economos. collat. 9. interpretatur. n. 23.

Administratores appellatio denegatur à sententia reddenda rationis propter odium, quo habentur à iure ob non redditam debito tempore. n. 24.

Et in fauorem administrationis reddenda à iure consideratum. *ibid.*

Pia causa non prohibet appellationem de per se. num. 25.

Ratio eadem quando est in pluribus casibus, pariter deciduntur non per extensionem. n. 26.

Etiam in dispositione odiosa & penali. num. 27.

K k Retractu

Refractu permisso inter coniuges etiam extenditur ad socios extraneos. n. 28.
A sententia reliquatorum, hoc est, de alcance, appellatio non datur. n. 29.
Rationes reddenda à precepto contra administratorem rerum profanarum non potest appellari. num. 30.
Tutor seu eius heres non potest appellare à sententia de reddenda ratione tutelæ. n. 31.
Dispositio continens favorem & odium, tota indicatur favorabilis. n. 32.
Causa omnis similis expresso ex identitate rationis pariter in dispositione comprehenditur. n. 33.
Rationes reddenda sententia contra administratorem rei piæ vel profanæ, excludit appellatorem, si appareat illum administratorem fuisse, non aliàs. n. 34.
Dispositio non verificatur nisi prius verificetur qualitas, super qua fundatur. num. 35.
Rationem reddere, qui de iure non tenentur, vel qui tenentur, si ante tempus compellantur, possunt appellare suspensivè. n. 36.
Rationum calculatio & computatio postquam calculatores sua dederunt vota, privatim tamen, an appellatione suspendatur ante partium recognitionem & approbationem coram iudice. num. 37.
Rationes & calculationes, si transcant in contrarium, executionem habent, sicut ceteri contractus. n. 38.
Rationum computa, hoc est, el final alcance, quomodo sint coram iudice recognoscenda per debitorem, & de praxi. n. 39.
Rationes & computa privatim si pars coram iudice non recognoscatur, & appeller, erit deferendum. n. 40.
Et quid in computationibus rei piæ, etiam privatim. n. 41.
Calculum remidetur per alium calculatorem reclamantem aliqua parte, quod tertius se conformet, exequitur. n. 42.
Liquidatio sententiæ reddenda rationis, non recipit appellatorem suspensivam. n. 43.
Executor sententiæ de reddenda ratione non excedit si exequatur computa, hoc est, los alcances. num. 44.
Rationes reddenda sententia, qua tutor seu alius administrator condemnatur, non suspenditur per appellationem. n. 45.

AD MINISTRATORES tam Ecclesiasticos, quam laici fabricæ cuiusvis Ecclesiæ etiam cathedralis, hospitalis, confraternitatis, eleemosynæ, montis pietatis, & quorumcumque piorum locorum, singulis annis teneantur, reddere rationem administrationis Ordinario, cõsuetudinibus & privilegiis quibuscunque in contrarium sublati, nisi secus forte in institutione, & ordina-

tionem talis Ecclesiæ, seu fabricæ expressè cautè esset, quòd si consuetudine, aut privilegio aut ex constitutione aliqua loci, aliis ad id deputatis ratio reddenda esset, tunc cum iis adhibeatur etiam Ordinarius, & aliter factæ liberationes dictis administratoribus minimè suffragentur. Verba sunt Concilij Tridentini sess. 22. de reformatione cap. 9. super quod multa in declarationem dixerunt Cardinales, quæ per te videre poteris, exornant Barbosa in remissio. ad illud. Ioan. Gutierrez. canonic. q. lib. 1. cap. 35. Flores de Mena practi. quest. lib. 3. quest. 21. n. 180. cum multis sequentibus. Gratia. in discipulis forensibus. c. 395. à n. 1. cum seqq. idem Gratian. decis. 188. Aloysius Riccius in collecta. decisio. p. 3. collecta. 714. & alij citandi, omnes unanimitè profitentes, confirmationem dicti decreti Tridentini, ut existente consuetudine, aut fundatione, qua aliqui sint deputati, quibus administrationis locorum piorum ratio reddatur, nihilominus cum eis Ordinarius omnino debet adhereri.

Illud tamen ego, licet obiter, aduerto, tantum verum esse, ad Ordinarium pertinere, harum administrationum redditionem rationis; ut etiam si fundator in fundatione, hoc expressè prohibuisset Ordinario, ne se intromittat in regimine, & administratione, adhuc conditione tanquam turpi, & contra substantiam, & naturam actus apposta, explosa, & reiecta, liberè poterit se in administratione intromittere, ut per Ioannem Gutierrez. in repetitione l. nemo potest numer. 449. de legat. 1. contra Mincha. de successorum creatione. §. 7. num. 17. Abb. in c. requisisti de restam. & Innoc. (cuius originalis est hæc opinio in c. Lateranensi, n. 5. de prebend. & in c. cum dilectus, n. 24. de consuetudine. vbi Immola n. 22. resoluit, ut verissimam Cevallos pract. quest. com. opin. q. 282. à n. 19. cum seqq. & supra. vide quæ Barbof. in remissio. ad dict. cap. 9. Trid.

Quo cognito, notandum est, hoc capitulum cum aliis huius prioris partis posse federe. Etenim sententia, qua Ordinarius, seu iudex profert adversus aliquem administratorem de reddenda ratione, non diffinitiva est, sed merè interlocutoria, ut dicit & rectè Muñoz de Escobar in tract. de ratioci. c. 4. n. 5. in prin. quoniam hæc non definit negotiorum principale, sed solum principiat, cum alia expectet post se, ut mox probabimus latius.

A qua interlocutoria de reddendo rationem, appellationi interpositæ an deferendum sit, reperio; ut si ab administratore rei, vel loci pij emittatur concordæ esse iuris Doctores; iudicem denegata delatione, rectè posse procedere, ea postposita, & remota appellatione, absque metu & reatu attentati, dummodo constet administrasse, pro

pro quibus est text. in auct. de sanctissimis Episcopis §. economos, collatione 9. ibi, economos autem & xenodochos, nosocomos, ptochotrophos, & aliorum venerabilium locorum gubernatores, & alios omnes clericos, iubemus pro creditis sibi gubernationibus apud proprium Episcopum, cui subiacent, conveniri, & rationem suæ gubernationis facere, & exigi, quod ex ipsis debentes ostenduntur, illi venerabili reddendum domui, ex cuius ordine debitum apparuerit; si verò putaverint, se gravari post repetitionem, metropolitanam causam examinet. vbi glossa verbo, repetitionem, exponit, id est, redditionem, cum idem sit, quia anteaquam causam appellationis prosequatur, mandatur executioni prima sententia, pro qua glossa etiam facit dict. §. economos. ad finem. ibi, non enim concedimus prædictis personis pro memoratis causis ante examinationem, & exactiorem debiti proprios Episcopos declinare, & ad alia venire iudicia, &c.) quem text. ita ad hoc propositum intelligit ibi Angel. post dict. glossam. ipsum etiam pariter intelligit Maranta eiusdem motus autoritate de ordine indi. 6. part. titulo de appellatio. num. 187. vbi solum loquendo de administratore loci pij dixit, quòd si is fuerit condemnatus ad reddendum rationes, & appellaverit, posse interim iudicem ipsum cõstringere ad reddendum eas. Petrus Ducas in regula 42. limitatio. 21. & cum Angelo & Maranta idem firmat Manfred. in lib. 2. practicarum conclusio. super attent. conclusione 12. ante quos, & hoc dictum Angelii (cui originem attribuunt Doctores cum penitus eter glossæ) allegavit Firma. in suo repertorio, in verbo, appellatione pendente post executionem. idem etiam (& de administratore loci pij mentionem tantum faciens) sequitur Lancelot. Robert. in tractatu de attentat. 2. p. cap. 12. appellatione penden. limi. 19. per quem idem tenet Escacia de appellat. quest. 17. limi. 29. num. 1. Ruginell. tractatu de appellat. §. 2. cap. 3. sub num. 56. vers. idem. & ita in administratore loci pij tenendum esse tenaciter, & ut verissimum indubitabileque observandum (prout observatur) quando Curia adeatur pro tollenda violentia, quæ cum nulla appareat, iterum etiam non deferenti iudici ipsi causa retinenda est, Barbosa in remissio. ad Trid. sess. 22. de refor. c. 8. num. 12.

Difficultas tamen in eo consistit, eadem an sit trahenda doctrina generaliter ad omnes administratores etiam rei profanæ, prout sunt tutores, negotiorum gestores, Consules, & Rectores civitatum, & villarum, & similes. Et partem negatiivam ad illos non extendi, videtur probabilis, imò ut appellat. Salgado de protect. Reg. Tom. 1.

latio suspendat ab illis emissa, primò ex regula generali, quod non prohibetur, censetur permillum, ex toto titulo ff. nihil novari appellatione, &c. sed hoc casu appellatio administratoribus nec etiam loci pij prohibita invenitur, nec id probat text. in d. §. economos d. auct. de sanct. Episcop. collat. 9. cuius dispositione moti fuere Doctores relati, quoniam ibi tantum disponitur, ut administratores coram ordinariis Episcopis in prima instantia teneantur reddere rationem, nec possunt eius iurisdictionem declinare, nec ad metropolitanam pro ipsa reddenda ire, ut probant verba illa (& alios omnes clericos iubemus, pro creditis sibi gubernationibus apud proprium Episcopum, cui subiacent conveniri, & rationem suæ gubernationis facere.) Sequitur, & facit ad finem (non enim concedimus prædictis personis, pro memoratis causis ante examinationem, & exactiorem debiti, proprios Episcopos declinare, & ad alia venire iudicia, &c.) & illud text. etiam summauit in hunc sensum Bart. ac generaliter etiam noviter disposuit Concil. Trident. sess. 24. de refor. cap. 20. ut omnium causarum in prima instantia cognitio ad proprium Episcopum omnino pertineat, prout de iure est ex toto tit. de foro cõpeten. ergo cum text. ille, in quo fundatur DD. nec in genere, nec in specie prohibeat appellationem, sed iudicium de disponat, nec alibi invenitur in hoc casu prohibita, regulæ permittivæ inherendū est.

Secundò, quia quando concedamus dictorum DD. intentionem, ut prohibeat appellationem quoad vni saltem effectum suspensivum, ex illo text. si emittatur ab administratoribus loci pij, ratio fundamentalis tamen illius textus non est realis, ita ut valeat adaptari omni rationem reddendi sententiæ, & contra quoscumque administratores lata, sed specialis est, & peculiaris cõveniens tantum causis piis, quibus, quia propter sui prerogatiivam hoc à iure inductum est privilegium, ut à quarũcumque causarum suarum sententiis non sit admittenda appellatio ex his, quæ dixit, & adduxit Tiraquell. in tract. de privileg. piæ causæ priui. 153. in princ.

Tertiò, ut in hoc casu appellatio legitima sit quoad vtrumque effectum, facit, quia prohibitio appellationis tunc est privilegium, quando provenit ex natura causæ, ut in alimentis, beneficio curato, possessorio, & similibus, quando autem provenit ex odio, ut in atrocitate criminis, seu in conuictio, & confesso, vero contumace, & similiter, quia priuat beneficio iuris communis, est poena, ita docet eleganter Bald. in leg. obseruare numero 12. Cod. quorum appellat. non recipi. sed quando confiteamur text. in d. §. economos. 10. prohibere

prohibere appellationem administratoribus loci pii, nulla alia est ratio, quam in odium eorundem sub debito tempore rationem non reddentium, ut recte aduertit Escobar de ratiocinis cap. 4. numer. 5. & 1. ergo cum sit dispositio pœnalis, non debet extendi ultra casum in ea expressum, ut vulgare est.

11 Quartò & vltimò pro hac parte facit, quia omisum ab statuto, habetur pro emisso. c. penult. de iureiur. cap. in nostra. de iniuriis. Alexand. conf. 13. circa primum. colum. 5. vers. bene facit. lib. 5. Barba. conf. 35. clementissimi. colum. penult. lib. 1. Philipp. Decius conf. 188. in casu proposito. quod semper procedit in dispositionibus strictis. Petrus de Anca. consilio 1. pro isto circa medium. prout hæc (de qua agimus) est, cum sit odiosa auferens & priuans defensionibus, ut probat Philipp. Fran. in cap. pastoralis. columna penult. versiculo sexto queritur. de appellatio. cap. odia restringi. de regul. iur. cum concordat. lib. 6. ergo cum solum disposuerit circa administratores piæ causæ, omiseritque profanæ administratores, pro omisibus habendi sunt.

Sed his non obstantibus contraria opinio mihi, & verior & probabilior videtur, nempe; appellationem emissam à quibusvis administratoribus, etiam rei profanæ, non obtinere, quominus ea pendente, ad redditionem rationis cogantur absque metu, & reatu violentiæ. Primò, quia cum omni iure tam diuino, quam humano aliena gerens negotia in calce suæ administrationis eius reddere rationem, teneatur omnino, iuxta illud Lucae c. 6. Redde rationem villicationis tuæ. cuius meminit Pontifex in c. qualiter & quando de accusa. probatur etiam in cap. 1. de obligatis ad ratiocin. l. 2. §. 1. vbi Gregorius Lopez, plures refert Bæca in tractatu de decima tuto. pres. c. 1. numer. 154. alios per Rolandum conf. 49. numer. 1. Menoch. lib. 2. de

13 arbitr. cent. 2. colum. 109. numer. 1. ad quam obligationem tenetur omnino, & erit obnoxius omnis quilibet administrator, siue necessarius, siue voluntarius à lege, iudice, vel homine constitutus (etiam si sine mandato administrat) Damauderus in tractatu de tutore, & curatore. fol. 66. numer. 17. Escobar de ratiocinis cap. 3. numer. 5. quod verum adeò est, ut etiam si summus Pontifex fuerit administrator, eodem iure teneretur, ut tenet per Boërium quest. familiaris 15. Ioseph. Ludo. de cis. 4. numer. 4. Romanus conf. 414. in princ. Decius conf. 90. vers. circa secundum. constat appellationem à sententia lata pro obseruantia & conformitate iurium esse illicitam, & illegitimam. text. celeberrimus arg. in c. consuluit el. 3.

14 16 de appell. ibi, non conuenit, ut pro huiusmodi

appellationibus ab obseruatione decreti debeas obtinere, &c.) ex quo text. singularem quandam conclusionem deduxere Doctores, præcipue Maranta de ordin. iudiciorum c. 6. p. sit. de appella. n. 345. quem referens sequitur Gutierrez vers. 10. n. 2. videlicet, ab actu gesto secundum legis seu iuris dispositionem, & canonicas sanctiones, à iudicæque exequente, non esse licitam appellationem.

Nequit enim appellari, ne fiat, quod de iure fieri debet, aut potest. l. ex consensu §. si ff. de appell. c. cum nobis olim de electione c. 1. ex ore in fi. de his, que fiant à maiori parte. capi. Archidia. in cap. decernimus. in vers. offerantur. 16. q. 7. & Doctores mox citandi, qui omnes ad propositum conducunt illud Christi Domini, quod dixit Saulo Actuum Apostolor. c. 9. Durum est contra stimulum calcitrare. Paulus de Citadinis in tract. de iur. par. in 6. p. in 8. q. sequutus Abb. in c. pastoralis. per text. ibi de iure par. & aliis relatis. Lambert. de iure par. 2. p. lib. 2. art. 10. 7. q. 1. & facit, quod in simili habetur in l. postquam, ut legatorum nomine caueatur. ex quo namque constat, ipsum administratorem fuisse, potius videretur appellare à legum dispositione, quam à sententia iudicis, quod fieri nequit. l. si vbi Bar. & alij ff. de appellat. recipi. Bar. in l. si qua pena ff. de verborum signif. & in l. omnes populi §. q. prin. in fi. de inst. & iure. Alex. conf. 190. mature ff. col. 3. lib. 2. Decius in c. que in Ecclesiis. de cens. Bar. specificè in l. nemo. externa. C. de iudicis. Natta conf. 11. numer. 10. tomo 1. vbi dicunt, quòd à legis, vel statuti generalis etiam iniquitate non potest appellari. Igitur nulla violentia à iudice non deferente committitur, maximè quia hæc talis appellatio omnino friuola debet reputari, ex quo namque constat ipsum administratorem fuisse, quem potest isthæc appellatio iuris effectum fortiri, cum iure omni ad rationis redditionem sit obnoxius, aut quid ex ea (iure attento) potest sperare? nihil. Ergo friuola notoriè, secundum Geminianum in c. cum appellationibus friuolis col. 2. vers. quæro quid importent. de appellat. lib. 6. quem referens sequitur Manuelis Rodriguez in q. reg. tomo 1. q. 8. art. 15. circa princ. & frustratoria etiam quia frustra speratur id, cuius euentus nullus est effectus. igitur ei non deferendum est, c. cum appellat. friuolis. nec ius deferat, nec sit à iudice deferendum, de appella. 6. lib.

Secundò & pro hac eadè parte facit, quia hæc sententia de rationibus reddendis est merè interlocutoria. ut dicit Escobar in d. c. 4. n. 5. aliam iudicis spectans post se. nam nominantur calculatores ad dispungendum, & calculandum rationes, quibus peractis producantur coram iudice, ut super dubiis iuris

iuris questionibus suam sententiam profert, secundum Castellum in l. 2. 7. Tauri vers. quæro an isti. Ioan. Gutierrez in quest. ciuil. q. 37. numer. 1. & 3. Escobar de ratio. cap. 9. numer. 25. & antea dixerat Paul. Castrenf. in l. cui libertas ff. de conditio. & demonstra. & probatur etiam ex l. instar C. de iure fisci. ibi, instar rei iudicæ obtinere minimè potest computatio à tabulariis facta, nisi sententia procuratoris fuerit comprobata. & ibi glossa & Doctores. Nec damnum illius in ea considerari potest, nihil enim ab eo exigitur, nec aliud quam recta administratio spectatur, cum incertum sit debitum. imò & debitor etià incertus est, cum ex calculatione & computatione potest administrator creditor apparere, dominus verò debitor. Et quia hæc sententia de rationibus reddendis vtrique parti & communis, & fauorabilis est, ergo ab ea appellationi interpositæ minimè deferendum est, ex leg. ante sententia ff. de appellatio. recip. & leg. ante sententiam. C. quorum appellat. non recip. & Concil. Trident. sess. 24. de reformatione cap. 20.

21 22 23 Tertiò confirmatur, supponendo text. in d. §. aconomos. quo nostri fundantur, verè & realiter probare sententiam, ad quam illum allegant; nam licet principalis eius disponat intentio, causas rationum in prima instantia ordinariis Episcopis pertinere, coram eis que omnino tractari debere; ultra tamen procedit, hæc extendens ad realem, & effectiuam exactionem, ut monstrant verba illa, ibi, apud proprium Episcopum, cui subiacent, conueniri, & rationem suæ gubernationis facere, & exigi, quod ex ipsis debentur ostenduntur, &c.) & ibi, ita ut ad metropolitanum superiore causa non trahatur ante exactionem, & rationis redditionem. ibi, si verò putauerint se grauari post repetitionem, metropolitanus causam examinet, &c.) & clariùs etiam apparet ex vers. non enim. ibi, non enim ante examinationem & exactionem debiti proprios Episcopos declinare, & ad alia venire iudicia, &c.) sicque inter cetera hoc simul disponit.

Qui quidem textus licet mentionem tantum faciat de administratoribus loci pii; tamen ratio fundamentalis eius est realis, ceteros comprehendens administratores, & administrationes, ea namque illa est, propter odium nimium, quo iura habent administratores, debito tempore non reddentes rationem, ut probat Escobar de ratiocin. d. c. 4. n. 5. & propter nimium fauorem, quem rationis dispunctio à lege diuina, humana, & Canonicis institutis accipit, per quæ omnia alia priuilegia specialissima, & à iure communi exorbitantia ipsi cõceduntur, ut vide-

Salgado de protect. Reg. Tom. I.

re est ex his, quæ latè Escobar ibi à num. 1. & à n. 6. & etiam aliis rationibus illius text. dispositio mota est inductis à iure communi, quas tradidimus in primo, & secundo fundamento huius secundæ partis quæ quidem omnes militant pariter in omnibus administratoribus & administrationibus, tanquam reales, & genericæ, sicque text. ille non fuit motus speciali, & peculiari ratione in solius piæ causæ fauorem inducta, maximè quoniam verius est de iure, ut sola piæ causæ ratio appellacionem non prohibeat, secundum Roman. in auth. similiter in 6. speciali. Alex. in additio. ad Bar. in l. Mela ff. de ali. & cibariis legatis. voluit gl. ordin. in cap. tua nobis, dum loquitur circa decimas, quæ est pia causa, & in fauorem animæ. ex quibus, & aliis rationibus, & autoritatibus hanc sequitur opinionem Tiraquell. in tractatu de pri. piæ cause priui. 153. fol. 124. & nos latius infra Deo dante dicemus.

Quapropter certum est, textum illum etiam habere locum in ceteris quibuslibet administratoribus, nam quando in pluribus casibus eadem est ratio, ea decedit omnes casus, non quidem per extensionem, sed sicut genus comprehendens species, sic generalis ratio comprehendit diuersas species casuum emergentium, ut voluerunt Petrus & Linus in l. iura non in singulas ff. de legibus. & in leg. quod verò contra rationem ff. eodem. Bal. in l. de quibus eodem titulo & in auth. post fratres l. 2. C. de legit. heredib. & in c. quia verò ante fin. de iudicis. Quod quidem contingit non per extensionem, sed verius per tacitam dispositionem eiusdem, ut ipse Bald. dicit ibi notari in l. his solis Cod. de renouan. donatio. Petrus Ancar. conf. 46. super d. colum. 1. Paul. Castrenf. conf. 83. presens casus colum. 2. lib. 2. Hieron. à Laudentiis in repetitione l. si emancipati. q. 5. numer. 54. C. de collation. Surd. conf. 302. numer. 22. volum. 3. adeò ut etiam si sit constitutio odiosa, non dicitur extendi, quando ex rationis identitate, & mente eius extenditur, ut not. Bald. (in re omnino huic simili) in d. leg. de quibus. columna 11. versiculo item nota, quod non dicitur. Ioan. Andr. in cap. si postquam de electione lib. 6. ipsūque dictum Baldi non solum procedit in dispositione odiosa, sed etiam pœnali. ut per Alexand. in l. uxorem. columna vltima C. de his, quibus ut indign. quæ ratio à nobis supra tradita dicit. §. aconomos, & solida, & vera sit, habetur pro expressa, à qua potest sumi argumentum à simili, à contrario sensu, & alia huiusmodi, ac si expressa fuisset, ex sententia glossæ, quam omnes ibi & vbi que sequuntur in leg. quamuis Cod. de fidei.

Quibus adiunge doctrinam Andr. Tiraq. 28

Kk 3 de retr.

de reir. ligna. §. 40. gloss. vnic. num. 1. & huic nostro casu similem, dum dicit, quod statutum permittens retractum inter coniuges, cum eius ratio sit societas, habeat etiam locum in ceteris sociis extraneis, licet tantum de coniugibus mentionem fecisset, ex identitate rationis.

29 Pro qua etiam parte in quaestione proposita facit, quod dicit Ioan. Gutierrez. in practi. quest. ciui. quest. 37. num. 1. vbi loquendo de administratoribus rerum profanarum, vt villa, vel ciuitatis, an habeat locum appellatio à sententia reliquatorum, hoc est, de alcance, & pro negatiua (quam vt veram resoluit) allegat pro expresso text. in d. §. economos. auth. de sanctis Episcop. colum. 9. idem etiam sentit Escobar supra d. cap. 4. qui postquam per eius discursum loquutus est de omnibus administratoribus profanæ rei, dicit num. 5. ipsos eosdem administratores non posse appellare à præcepto de reddendo rationem, allegando d. §. economos, nulla constituta differentia, sed potius idem in eisdem sentit, & licet ipse in cap. 13. num. 6. videatur prima facie tenere contrarium, vt illius textus dispositio sit specialis in ratione, scilicet; cultus diuini, qui quidem debet intelligi in casu, de quo argumentatur, nempe; post calculationem, & rationem redditorum, ac vota calculatorum. Nos autem loquimur in sententia interlocutoria lata, aduersus administratorem de reddenda ratione, quod est multum diuersum, vt postmodum apparebit. Et illum §. economos, intelligit in administratoribus profanæ rei post alios, quos citat Auendanus de exequen. mandatis. 2. part. cap. 12. n. 37. idem & expressè Escac. in tract. de appell. q. 17. lim. 29. n. 1. ad si. dicens, quod executio sententiæ, qua tutor, vel eius hæredes condemnantur ad reddendam rationem tutelæ, non suspenditur per appellationem, id in terminis tenet Borginius Caualcanus in tract. de tutor. & curator. n. 113. tomo 8. part. 2. fol. 340. In quem etiam sensum accipiendum est quod Caualcanus tenet in tract. de tutore à num. 222. & ceteri Doctores, quos supra retulimus, mentionem facientes tantum de administratoribus loci pii. Similem hunc casum non negant, sed omittunt transeuntes, & inhaerentes verbis d. §. economos, & sic hanc secundam partem ego vt veriosem, & magis probabilem, iurisque consonantem sequor libenter, ex rationibus relatis, vt rectè possit procedi ad cõpulsionem pendente appellatione, emissa à quolibet administratore rei profanæ, emissa nempe à sententia interlocutoria de reddenda ratione villicationis. Et in terminis etiam tutoris idem affirmat Marquess. de commiss. 1. p. c. 16. num. 69. &

30 Nec obstant tertium & vltimum, quia licet in odium administratoris sit executio permissa sententiæ de reddendo rationem; tamè etiam inducendum est in fauorem & priuilegiū causæ disputationis rationis, vt sursum diximus, & quando dispositio continet fauorem & odium, tota ea dispositio simpliciter censetur fauorabilis, vt tenet Bald. in l. 2. c. qui non poss. ad liber. pro. Ancara. conf. 37. contra Ioannem, post medium. & conf. 215. scribit Papa. colum. 2. vers. in contrarium, & aliis quos supra adduximus latius in c. 2. huius secundæ partis. & quando tota diceretur odiosa adhuc non procedit argumentum, quando sit extensio ex identitate rationis ad similes casus omisso etiam in dispositione odiosa, per doctrinam Bald. in leg. de quibus. col. 11. vers. item not. quod dicitur. & Ioan. And. in c. si postquam. de electione. lib. 6. diximus supra in tertio fundameto huius secundæ partis, & etiam in dispositione pœnali, vt ibi per Alexand. notauit.

31 Et huic obiectioni in aliam quaestionem adductæ respondit & satisfaciit Andreas Tiraquell. de reir. ligna. §. 20. gloss. unica num. 11. dicens, quod quando in dispositione omittitur casus similis expresso, aut sit in vtroque eadem ratio, vtrumque comprehendat dispositio, nec pro omisso habeatur l. si extraneus ff. de conditio. ob cau. & leg. vltim. §. vltimo. ff. mandati. l. si quis mihi bona. §. sed se mandauit. & ibi Bald. & ceteri ff. de acquir. hered. Gloss. in leg. si cum dotem in princ. in verbo mulier. post principium. ff. soluto matrim. vbi in id alias plures autoritates adducit.

Præfatam tamen resolutionem tam primæ quam secundæ quaestionis, & sic in quibusuis administratoribus tam piæ, quam profanæ rei, libenter limitarem; vt non procedat, quando negatur, nec constar conuenientem administratorem fuisse, quoniam cum d. §.

segg. vbi alios citat, de quo nos infra num. si.

Nec obstant quæ pro contraria parte adduximus, nec primū fundamētum, cui directio responsonem reddimus in tertio fundamento huius secundæ partis, vbi probauimus, d. §. economos, vtrūque casum prouidisse, permissisq; executionem sententiæ de rationibus reddendis appellationē pendente.

Nec etiam obstat secundum, quia veram & fundamentalem rationem assignauit, in d. fundamento huius secundæ partis. & hanc generalem, omni administrationi conuenientem, non verò specialem pietatis intuitu (vt argumentum supponit) quia etiam tunc verius est esse appellationē permissam quoad vtrumque, ex Tiraquell. in tractatu de priuilegiis causa. aliisque resolu.

32 Nec obstant tertium & vltimum, quia licet in odium administratoris sit executio permissa sententiæ de reddendo rationem; tamè etiam inducendum est in fauorem & priuilegiū causæ disputationis rationis, vt sursum diximus, & quando dispositio continet fauorem & odium, tota ea dispositio simpliciter censetur fauorabilis, vt tenet Bald. in l. 2. c. qui non poss. ad liber. pro. Ancara. conf. 37. contra Ioannem, post medium. & conf. 215. scribit Papa. colum. 2. vers. in contrarium, & aliis quos supra adduximus latius in c. 2. huius secundæ partis. & quando tota diceretur odiosa adhuc non procedit argumentum, quando sit extensio ex identitate rationis ad similes casus omisso etiam in dispositione odiosa, per doctrinam Bald. in leg. de quibus. col. 11. vers. item not. quod dicitur. & Ioan. And. in c. si postquam. de electione. lib. 6. diximus supra in tertio fundameto huius secundæ partis, & etiam in dispositione pœnali, vt ibi per Alexand. notauit.

33 Et huic obiectioni in aliam quaestionem adductæ respondit & satisfaciit Andreas Tiraquell. de reir. ligna. §. 20. gloss. unica num. 11. dicens, quod quando in dispositione omittitur casus similis expresso, aut sit in vtroque eadem ratio, vtrumque comprehendat dispositio, nec pro omisso habeatur l. si extraneus ff. de conditio. ob cau. & leg. vltim. §. vltimo. ff. mandati. l. si quis mihi bona. §. sed se mandauit. & ibi Bald. & ceteri ff. de acquir. hered. Gloss. in leg. si cum dotem in princ. in verbo mulier. post principium. ff. soluto matrim. vbi in id alias plures autoritates adducit.

34 Præfatam tamen resolutionem tam primæ quam secundæ quaestionis, & sic in quibusuis administratoribus tam piæ, quam profanæ rei, libenter limitarem; vt non procedat, quando negatur, nec constar conuenientem administratorem fuisse, quoniam cum d. §.

d. §. economos, & cetera iura supra circa hanc materiam adducta, disponant super certo, & cognito administratore, recusante tamen debito tempore suæ villicationis rationem reddere, vt ex eis patet, & præcipue ex Escobar dict. num. 5. qui hoc expressè videtur sentire, dum dicit, dummodo constituitur administrasse, sequitur, quod si de eo probabiliter dubitetur, & nihilominus ad redditionem rationis condemnetur, legitima reputabitur appellatio, cui si delatio denegatur, vim fieri in Curia declarari, quia quando lex fundatur super aliqua qualitate eius non procedit dispositio, nisi prius de qualitate appareat, gloss. in verbo mancipia, verbo aduocandum, C. de seruis fugi. not. Iacob. Butri. Bald. Fulgo. Paul. & Salicet ibi Roma. singula. 459. & alij, quos citat Ioan. Garcia. de coniugali acquestu numer. 33. & 120. Gutierrez consilio 1. numer. 16. Roland. à Valle consil. 10. num. 14. lib. 4. & conducunt quæ Fari. quest. crim. tomo 1. quest. 21. à num. 87. & quest. 21. num. 1. & quest. 8. numer. 86. Cardin. Manti. in tractatu de contractib. tomo 1. lib. 4. titulo 26. numer. 11. vbi plures citant, & prius de legitimatione personæ etiam in executiuis constare debet, alias appellatio legitima est, vide quæ latissimè dixi supra hac 2. p. c. 6. limit. 2. à num. 58. cum sequentibus, vbi latè de hac materia.

36 Secundum pariter limitarem, vt nec procedat præfata resolutio in his personis, quæ ad ratiociniam excusatae sunt de iure, vt ea reddere non teneantur, vel si teneantur, debitum ante tempus compelluntur, de quibus latè dixi Escobar d. tract. q. de ratio. in cap. 5. & 6. nam si huiusmodi excusationem, & exceptionem non calumniosam, sed à iure approbatam allegauerit, non autem si non allegatur, sed si allegata repellatur, vel admissa non obstante condemnentur ad reddendum rationem, libebit appellare, etque deferendum, argumento celebris text. in l. 1. §. si quis tutor. ibi, non oportet enim prouocare. & ibi, sed inter tempora præstituta excusationem allegandam habet, & si fuerit repulsa, tunc demum appellare debebit, cæterum antè frustra appellatur, &c. ff. quando appellandum sit. cum aliis.

37 Hucusque disputauimus de appellatione à mandato de reddenda ratione administrationis; nunc obiter inquirendum est de appellatione, quæ emittitur à calculatione iam facta, & in esse deducta, hoc est, postquam calculatores sua vota, & computa protulerunt, fecerintque. In quo breuiter dicendum est, quod si priuatim, & per particulares calculatores rationes dispungantur, & quantum sit reliquatum finale appareat, minime

executioni mandantur, nisi quando partes iam illis acquieuerint, casu coram iudice approbauerint, & recognouerint partes, tanquam priuatam scripturam; ita post alios Auilles in cap. prat. cap. 30. glossa verbo, fuga pagar. Parla. lib. 2. verum quoti. cap. fin. 1. part. §. 6. num. 1. & segg. & in l. instrumenta domestica C. de fin. instrum. & in l. 5. tit. 21. lib. 4. recopil. idemque in terminis nostris firmat Bartol. in l. instar numer. 16. Cod. de iure fisci lib. 10. si verò in contractu huiusmodi rationes, & reliqua transeunt, hoc casu, vt quilibet alius contractus executionem meretur, vt tenet Guiron de Gabell. 2. part. §. 1. num. 10. Gutierrez in practi. lib. 1. cap. 37. num. 2. Azeued. in l. 2. tit. 6. lib. 3. recopil. Bobad. in Politi. lib. 5. c. 4. n. 84. Parla. vbi proximè.

38 Igitur peractis ac confectis priuatis his rationibus pars, quæ alteram reliquauit, petat, vt calculatores illas coram iudice producant, coram quo petitur, vt pars debitorum iuret; an in illa quantitate fuerit reliquata, isque recognoscat, hæque rationes propter instrumentum priuati recognitum merentur executionem, vt ressumendo materiam dicit Escobar supra d. cap. 31. à princ. & num. 6. si tamen pars reliquata non recognoscat, sed imò se grauam dicat in ratiociniis, & calculationibus appellauerit, appellationi deferendum erit, vt per gloss. in §. economos, tenet Escobar ibi d. num. 6. Quod tamen limitatur secundum ipsum in piis causis, in quibus speciali ratione, scilicet, cultus diuini non minuendi semota appellatione, ad executionem priuatarum rationum proceditur, pro quo allegat d. §. economos in vers. non enim. quam rationem in hoc casu reprobo, cum ius commune sit in contrarium, vt dixi.

39 At verò in casu superius à nobis disputato est diuersum, nempe; quando appellatur, scilicet, à sententia interlocutoria, qua iubetur quis reddere rationem, quo casu appellationem generalibus omnibus administratoribus negauimus, ex ratione à iure communi inducta, & sic dispar ratio militat in vtroque. nam in supradicto casu generaliter prohibetur appellari ab administratoribus quibusuis, à sententia de ratione reddenda, quia nullum præiudicium ibi consideratur. nam ex quo constat, ipsum fuisse administratorem, esset friuola, & frustratoria appellatio, & potius videretur interposita à lege, eiusque dispositione, quam à sententia illa.

40 At verò in isto proximo superiori casu, nempe; facta calculatione, & reddita ratione, cum potest in eadem esse grauamen, error, vel aliud præiudicium, ius commune permit

permittit generaliter, omnibus administratoribus reclamantibus, aduersus ipsas calculationes priuatas appellationem quoad utrumque effectum, & sic subintrat prædicta limitatio fundata in speciali ratione prædictæ causæ nempe. Quando igitur pars reclamat per alterum calculatorem petitem calculum reuidetur, & quod iste approbaue- rit iudicis confirmatione sequuta, executioni demandabitur, vt per Parlad. & Escobar supra relatos.

43 Quid autem erit dicendum, vbi in executione huiusmodi sententiæ, qua administrator simpliciter, & genericè condemnatus fuit ad reddendam rationem administrationis, an à facta liquidatione per calculatores, quid, quantumve sit reliquatum, appellationi emissa iudex non deferens, vim faciat? Et partem negatiuam, vt vim non faciat, quia à tali liquidatione non admittitur suspensua appellatio, post disputationem concludunt Ozascus decisio. Pedemont. 12.9. per totam. Francisc. Muñoz de Escobar in d. tract. de ratiocinijs, cap. 33. num. 22. quem sequitur disputans Gratian. discepta. forens. 1. tomo cap. 183. à num. 40. & seqq. & supra à n. 1. pro quo etiam vide quæ nos latè infra 4. p. cap. 10. à princ.

44 Amplius quæri potest, quid de executoris dato pro executione huiusmodi sententiæ, qua quis condemnatur ad reddendam rationem, an excedat si facta calculatione illam extendat ad reliquatum, hoc est (los calcancs) executionem, & solutionis compulsionem. Pro qua difficultate multa scitu dignissima congeimus infra 4. p. cap. 9. de excessu de re ad rem, versiculo rursus quæri potest an executor, à num. ... vbi concludimus, nec excedere, nec appellationi à tali grauamine deferendum esse. Et idem etiam in terminis affirmat post alios, quos eiat Cardin. Tusc. practice. conclus. tomo 1. litera A. conclus. 210. à princ. plures citauimus d. c. 9. & iis adde quod per l. cum seruus, vbi Castrenf. ff. de conditio & demonstr. Socin. consil. 82. sub num. 1. vol. 4. Roland à Valle consil. 49. num. 41. volum. 1. Afflicti. decisione 147. num. 2. decisio Genuens. 209. sub numer. 2. Marquesan. tractatu de commissio. appellat. à Cameral. 45 oblig. 1. part. cap. 16. num. 69. quo etiam loco loquitur de sententia, qua tutor seu alius administrator condemnatus est ad reddendam rationem, vt non suspendatur eius executio per appellationem, ita intelligens, post Angel. in §. economos, in fin. authentica de sanctiss. Episcopis, Borgninum Caualea. tractatu de tutorib. & curat. n. 22. de quo nos superius.

CAPVT XII.

A sententia affirmatiuè vel negatiuè lata super attentatis appellationi delatio denegari nunquid queat absque metu violentiæ.

SVM MARIVM.

Attentatorum sententia est merè interlocutoria. num. 1.

Attentatorum reuocatio non recipit appellationem suspensiuam. num. 2.

Operis noui post denuntiationem qui edificat, attentat & per attentatum demolitur adificium. num. 3.

Aedificium post nuntiationem, & præceptum iudicis reuocatur eodem priuilegio, quo attentata appellatione pendente. num. 4.

Nuntiatio noui operis habet vim inhibitionis. num. 5.

Demolitionis operis attentati sententia non recipit appellationem. num. 6.

C. significantis. de noui operis nuntiatio. interpretatur. num. 7. 8. & 9.

Ius omne potentius operatur in causa, quam in causato. num. 10. & 11.

Causa magis seruitur præstat. num. 12.

Causa plus influit in seipsa, quam in causato. n. 13.

Attentati ob suspensionem non admittitur appellatio ab articulo conexo. num. 14.

Contemplatione alicuius quod fit, ipsi fieri censetur. num. 15.

Interlocutoria sententia prout est attentatorum reuocatio, non recipit appellationem. num. 16.

Attentata ante omnia reuocantur. num. 17.

Ab attentatorum reuocatione appellatio est contra ius. num. 18.

Ius questum facilius amittitur, quam ius querendum. num. 19.

Attentatum & innouatio priuant appellatorem ab appellatione cui ex eo facto censetur renuntiare. num. 20.

Etiamsi attentatum postmodum purgetur, ipsa durat renuntiatio appellationis. ibid.

A grauamine momentaneo non licet appellare. num. 21.

Attentatum magis fauorabile est, quam spolium, & interdictum vnde vi. num. 22.

Attentatorum remedium si cadat super possessione attentata, sapit naturam veri possessorij. num. 23.

Attentati sententia reuocatoria non recipit appellationem, etiam respectu expensarum, quarum condemnatio fit. num. 24.

Attentatorum reuocatio plura continet priuilegia, pluresque pæne inducunt in odium attentantis, num. 25.

Attenta

Attentatorum reuocatio celerem expeditionem desiderat, & liti abbreviationem. num. 26.

Lancelotus Robertus trepidè resoluit questionem, an attentatorum reuocatio admittat appellationem. num. 27.

Attentata possessionis reuocatio non recipit appellationem. num. 28.

Attentatorum appellatione pendente reuocatoria sententia non admittit appellationem. num. 29.

Attentati liti pendente reuocatoria sententia non recipit appellationem, quando à causa principali non licet appellare. num. 30.

Attentatorum reuocatio generaliter appellationem non admittit. num. 31.

Ab attentati reuocatione denegatur appellatio in odium, & pænam attentantis, & in fauorem attentatum passi. num. 32.

Attentans hanc patitur pænam, vt non audiatur appellans. num. 33.

Attentatorum reuocatio non recipit appellationem suspensiuam, sed deuoluiuam sic. num. 34.

Et qui teneant hanc opinionem mediam. num. 35.

Attentatorum reuocatoriam sententiam semper exequitur nuntius Hispania. num. 36.

Attentatorum reuocatio magis fauorabilis iudicatur, quam causa pensionis, etiam cum clausula (sine retardatione solutionis, &c.) num. 37.

Attentati sententia reuocatoria an sit interlocutoria, vel habeat vim diffinitiuæ. num. 38.

Attentatorum iudicium potest tres habere sententias conformes, prima exequuta. num. 39.

Attentati à reuocatoria sententia appellationi si non deferat iudex Ecclesiasticus, vim non facit. num. 40.

Attentati sententia lata in fauorem attentatum passi non recipit appellationem, secus si contra ipsum lata sit. num. 41.

Appellatio prohibita in fauorem alicuius, ipsi intelligitur permessa, si aduersam sententiam obrincat. num. 42.

Cuius doctrine varia redduntur exempla. ibid.

Q VANTAM cognitionem cum cæteris huius secundæ partis habeat questio hæc, ex eius fundamento parum haut clarè apparebit, siquidem supponi libet, sententiam super causa attentatorum latam non diffinitiuam, nec vim eius habere, sed merè fore interlocutoriam, receptus quidè est. Enimvero illam interlocutoriam esse dicitur, quæ fertur super his articulis, quæ incidunt, seu emergunt in causis, gloss. in clem. ad compef. de sequest. poss. Philip. Fran. in cap. cum cessante num. 36. de appellat. sequitur Archidiaconus & Speculator. sed articulus attentatorum nihil aliud est, quam incidens,

& emergens in causa, & processu, vt patet in recollectis. Moëda. decisio 100. commissio. sub rub. de iudicij. quo etiam argumento vsus est Rota in decis. 10. aliàs 215. nota quod sententia, de re iudi. in antiq. ad idem hoc & alio vti solet fundamento. Sententia diffinitiuæ est, quæ definit negotium, & causam princip. vt post gloss. in d. clem. ad compefend. & alios per eam citatos docet Franch. in d. num. 36. Guido Pape in consil. 104. numer. 2. sed hæc sententia id non operatur, vt probat eadem decisio, ergo est interlocutoria, quod etiam probat post Rotam Marquell. de commissio. part. cap. 29. numer. 23. Quibus & aliis fundam. quæ apud eos videre poteris, hanc doctrinam veram esse profitentur Alexand. consil. 99. vltis num. 5. lib. 5. gloss. & Doctores in cap. non solum de appellat. in 6. Franch. in dict. cap. cum cessante num. 45. versic. 9. quod sententia fertur super reuocatione attentatorum de appellat. idem post Rot. decisio. 11. aliàs 85. in nouis. tenet Bald. in sua practice. sub rub. de appellat. quest. 2. num. 2. Guido Pape in tractatu de appellat. quest. 121. Ioan. Andr. in dict. cap. non solum de appellat. in 6. Rota decisione 1. aliàs 15. si iudex, vt lite pendet, in nouis, dicens, quod re vera est sententia interlocutoria. Rota etiam in decisione 474. de officio iudi. in antiq. Craueta consilio 171. & vt magis communem, magis veram atque probabilem hanc esse amplectendam opinionem, dicit Lancelot. Robertus de attent. 3. p. c. 28. num. 19. vbi à num. 30. aliquas declarationes annectit.

Quo præmissis, ne in hac questione detineamur, affirmo hanc conclusionem in eadem declarationibus inferrius apponendis, vt à sententia lata pro reuocatione attentatorum appellationi emissa minimè deferendum fore, nec vim fieri, ad quam primò, eo moueor, quod qui post denuntiationem noui operis edificat, innouat, & attentat, adificiumque per viam demolitur attentati, ita tenet Bald. in consil. 245. proponitur numer. 2. lib. 2. sequitur à Iafone in l. 1. num. 3. versiculo 4. limita. vbi etiam Vincentius Herculanus col. 8. ff. de operis noui nuntiatione.

Vnde si nuntiatius procedit in opere post præceptum iudicis nulliter agit, & omnia sunt reuocanda eodem priuilegio, quo gaudent attentata, pendente iudiciali appellatione, gloss. per illum text. in cap. non solum 7. versiculo reducendum, post medium versiculo nisi prohibitio. de appellat. in 6. Philipp. Fran. in c. bone 51. colum. 5. num. 19. concl. 7. eodem titulo. Ruinus in l. 1. in princ. num. 14. & 15. colum. 6. in fin. versiculo vel dic, quod licet de noui oper. nuntia. Lancelot. de attentat. cap. 18. de sentent. in causa attentata foren. n. 63. & 64. Bal. consil. 245. proponitur